YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. december 15.[1]

**C-486/14. sz. ügy**

**Piotr Kossowski**
**elleni**
**büntetőeljárás**

(a Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg [hamburgi tartományi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség — A Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény — 54. cikk és az 55. cikk (1) bekezdésének a) pontja — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — 50. cikk és az 52. cikk (1) bekezdése — A ne bis in idem elve — A ne bis in idem elvének alkalmazásával kapcsolatos fenntartás érvényessége — Schengeni vívmányok — A kölcsönös elismerés elve — Kölcsönös bizalom — Ugyanazon személlyel szembeni és ugyanazon cselekményeken alapuló büntetőeljárás valamely másik tagállamban — Az »ugyanazon bűncselekmény« fogalma — A »jogerős elbírálás« fogalma — Érdemi vizsgálat — A sértettek jogai”

1. A jelen ügyben első alkalommal merül fel az a kérdés, hogy a *ne bis in idem* elvének alkalmazásával kapcsolatosan a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény[2] 55. cikkében előírt fenntartások érvényesek-e az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 50. cikkének fényében.

2. A Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (hamburgi tartományi legfelsőbb bíróság) különösen azt kérdezi, hogy a tagállamok számára az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában biztosított azon lehetőség, hogy ezen elv alkalmazását mellőzzék, ha a külföldi ítélettel elbírált cselekmény részben vagy egészben a saját területükön történt, a Charta 50. cikkének a Charta 52. cikkének (1) bekezdése által megengedett korlátozását jelenti-e.

3. Ez az ügy lehetőséget kínál a Bíróságnak arra is, hogy pontosítsa az SVE 54. cikke és a Charta 50. cikke szerinti „jogerős elbírálás” fogalmával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai által 1985. június 14–én aláírt, a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló megállapodás végrehajtására vonatkozó, 1990. június 19-én Schengenben aláírt egyezmény (HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o., a továbbiakban: SVE).

4. A jelen indítványban bemutatom azokat az okokat, amelyek miatt úgy ítélem meg, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartást érvénytelenné kell nyilvánítani. Ezt követően kifejtem, hogy az SVE 54. cikkében és a Charta 50. cikkében szereplő *ne bis in idem* elvét véleményem szerint miért kell úgy értelmezni, hogy az ügyész nyomozást megszüntető végzését nem lehet az e cikkek szerinti „jogerős elbírálásnak” minősíteni, amikor e végzés indokolásából nyilvánvalóan következik, hogy a jogi helyzet lényegét alkotó olyan elemeket, mint a sértett és a tanú kihallgatása, az érintett igazságügyi hatóságok nem vizsgálták.

## I – **Jogi háttér**

### A – *Az uniós jog*

5. A *ne bis in idem* elve szerepel a Chartában. Ily módon az 50. cikk a következőt írja elő:

„Senki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.”

6. A Charta 52. cikkének (1) bekezdése egyébiránt megállapítja, hogy „[a]z e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásukra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja”.

7. Az SVE 54. cikke előírja, hogy „[a]z ellen a személy ellen, akinek a cselekményét a Szerződő Felek egyikében jogerősen elbírálták, ugyanazon cselekmény alapján nem lehet egy másik Szerződő Fél területén büntetőeljárást indítani, amennyiben elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani”.

8. Az SVE 55. cikke szerint:

„(1) Ezen egyezmény megerősítésekor, elfogadásakor vagy jóváhagyásakor az alábbi esetekben vagy esetek egyikében bármely Szerződő Fél kinyilváníthatja, hogy az 54. cikket magára nézve nem tekinti kötelezőnek:

a) ha a külföldi ítélettel elbírált cselekmény részben vagy egészben a saját területén történt; az előbbi esetben azonban ez a kivétel nem alkalmazható, ha a cselekmény részben annak a Szerződő Félnek a területén történt, ahol az ítéletet meghozták;

[...]

(4) Az (1) bekezdés alapján tett nyilatkozat tárgyát képező kivételeket nem lehet alkalmazni, ha az érintett Szerződő Fél ugyanazzal a bűncselekménnyel kapcsolatban a másik Szerződő Felet büntetőeljárás lefolytatására kérte fel, illetve az érintett személy kiadatásához hozzájárult.”

9. A Németországi Szövetségi Köztársaság e rendelkezésnek megfelelően az SVE 54. cikke tekintetében a következő fenntartást tette:

„A Németországi Szövetségi Köztársaság az egyezmény 54. cikkét magára nézve nem tekinti kötelezőnek,

a) ha a külföldi ítélettel elbírált cselekmény részben vagy egészben a saját területén történt.”[3]

10. A schengeni vívmányoknak az Európai Unió keretébe történő beillesztéséről szóló, az Amszterdami Szerződéssel az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt jegyzőkönyv[4] az SVE-t beillesztette az uniós jogba.

B – *A lengyel jog*

11. A büntető törvénykönyvet magában foglaló 1997. június 6-i törvény (ustawa – Kodeks karny)[5] 282. cikke előírja, hogy aki vagyoni előny szerzése végett erőszakkal vagy a testi épség vagy az élet elleni fenyegetést alkalmazva, vagy vagyon elleni erőszakos támadással mást arra kényszerít, hogy saját vagy idegen vagyonnal rendelkezzen vagy valamely gazdasági tevékenységtől tartózkodjon, egy évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

12. A büntetőeljárási törvénykönyvet magában foglaló 1997. június 6-i törvény (ustawa – Kodeks postępowania karnego)[6] 327. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy az olyan személlyel szemben indított, jogerősen megszüntetett nyomozást, akivel szemben gyanúsítottként nyomozást folytattak, kizárólag az ügyészség végzése alapján lehet újból megindítani, akkor, ha a korábbi eljárásban ismeretlen, lényeges ténybeli elemekre vagy bizonyítékokra derül fény.

13. A büntetőeljárási törvénykönyv 328. cikke (1) bekezdésének megfelelően az ügyészség hatályon hívül helyezheti az olyan személlyel szemben folytatott nyomozás megszüntetéséről szóló jogerős végzést, akivel szemben gyanúsítottként nyomozást folytattak, ha megállapítja, hogy nem volt megalapozott a nyomozás megszüntetése. E törvénykönyv 328. cikkének (2) bekezdése értelmében a nyomozás megszüntetésének jogerőre emelkedésétől számított hat hónap elteltével az ügyészség a határozatot vagy annak indokolását csak a gyanúsított javára helyezheti hatályon kívül vagy változtathatja meg.

## II – **Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

14. Az alapeljárásban a hamburgi ügyészség (Staatsanwaltschaft Hamburg) nyomozást indított P. Kossowskival szemben, azzal gyanúsítva őt, hogy 2005. október 2-án Hamburgban (Németország) olyan cselekményeket követett el a sértettel szemben, amelyek a német büntetőjogban erőszakkal elkövetett zsarolásnak minősülnek. Ekképpen P. Kossowski, miután a sértettet megfenyegette és arra kényszerítette, hogy írja alá a sértett személyautójának adásvételi szerződését, valamint vigye el őt egy benzinkúthoz, ezen autót vezetve távozott.

15. A lengyel hatóságok 2005. október 20-án egy közúti ellenőrzés során Kołobrzegben (Lengyelország) megállították ezt a P. Kossowski által vezetett járművet, és P. Kossowskit őrizetbe vették a Lengyelországban vele szemben valamely más ügyben kiszabott börtönbüntetés végrehajtása érdekében. A jármű körözését követően a kołobrzegi körzeti ügyészség (Prokuratura Rejonowa w Kołobrzegu) egyben nyomozást indított P. Kossowskival szemben a Hamburgban 2005. október 2-án elkövetett erőszakkal elkövetett zsarolás gyanúja miatt. Nem vitatott tehát, hogy ennek az eljárásnak a tárgya azonos a hamburgi ügyészség eljárásának tárgyával.

3 — BGBl. 1994 II., 631. o.

4 — HL 1997. C 340., 93. o., a továbbiakban: schengeni jegyzőkönyv.

5 — Dz. U. 1997., 88. sz., 553. tétel.

6 — Dz. U. 1997., 89. sz., 555. tétel, a továbbiakban: büntetőeljárási törvénykönyv.

16. A koszalini regionális ügyészség (Pokuratura Okręgowa w Koszalinie, Lengyelország) jogsegély útján kérte a hamburgi ügyészségtől a nyomozati anyag másolatát. A hamburgi ügyészség, miután tájékoztatást kért a lengyel hatóságok által tervezett további eljárásról, 2006. augusztusban átadta a nyomozati anyag másolatát.

17. A kołobrzegi kerületi ügyészség 2008. december 22-i határozatában megalapozott gyanú hiányában megszüntette a P. Kossowskival szemben folyamatban lévő büntetőeljárást. A megszüntetést azzal indokolta, hogy P. Kossowski megtagadta a vallomástételt, továbbá azzal, hogy mivel a sértett és egy közvetett tanú Németországban lakott, a nyomozás során nem voltak kihallgathatók, és így nem lehetett ellenőrizni a sértett – részben pontatlan és egymásnak ellentmondó – nyilatkozatait.

18. 2009. július 24-én a hamburgi ügyészség európai elfogatóparancsot bocsátott ki P. Kossowksival szemben, és a Németországi Szövetségi Köztársaság 2009. szeptember 4-i levelében kérelmezte a Lengyel Köztársaságtól P. Kossowksi átadását.

19. A Sąd Okręgowy w Koszalinie (koszalini regionális bíróság, Lengyelország) 2009. szeptember 17-i határozatával megtagadta ezen elfogatóparancs végrehajtását, arra hivatkozással, hogy a kołobrzegi kerületi ügyészségnek a nyomozást megszüntető végzése a büntetőeljárási törvénykönyv 607p. cikke (1) bekezdésének 2. pontja értelmében jogerős volt.

20. 2014. február 7-én Berlinben (Németország) letartóztatták a Németországban még mindig körözés alatt álló P. Kossowskit. 2014. március 17-én a hamburgi ügyészség P. Kossowskit a 2005. október 2-án elkövetett cselekmények miatt vád alá helyezte.

21. A Landgericht Hamburg (hamburgi területi bíróság, Németország) megtagadta a bíróság előtti eljárás megindítását P. Kossowskival szemben, mivel szerinte az SVE 54. cikke értelmében a kołobrzegi kerületi ügyészség határozatával megszűnt a büntetőjogi felelősségre vonhatóság. A Landgericht Hamburg (hamburgi területi bíróság) már 2014. április 4-én visszavonta a P. Kossowskival szembeni európai elfogatóparancsot, aki ezért kiszabadult az előzetes letartóztatásból.

22. A hamburgi ügyészség fellebbezett a Landgericht Hamburg (hamburgi területi bíróság) határozatával szemben a Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (hamburgi tartományi legfelsőbb bíróság) előtt, amely bíróság, mivel kétségei merültek fel a jelen ügyben releváns uniós jog értelmezésével kapcsolatban, úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A szerződő felek által az SVE megerősítésekor kinyilvánított, az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti fenntartások – különösen a Németországi Szövetségi Köztársaság által a megerősítő okirat letétbe helyezésekor kinyilvánított, a) pont szerinti fenntartás a tekintetben, hogy az SVE 54. cikkét magára nézve nem tekinti kötelezőnek, »ha a külföldi ítélettel elbírált cselekmény részben vagy egészben a saját területén történt« – azt követően is fennmaradnak-e, hogy a schengeni vívmányokat a Lisszaboni Szerződéshez csatolt schengeni jegyzőkönyv révén hatályban tartott schengeni jegyzőkönyv az Európai Unió keretébe illesztette? E kivételek esetében a Charta 50. cikkének az 52. cikk (1) bekezdése értelmében vett arányos korlátozásairól van-e szó?

2) Amennyiben nem, úgy kell-e értelmezni a *ne bis in idem* SVE 54. cikkében és Charta 50. cikkében szereplő elvét, hogy azzal ellentétes a gyanúsítottal szemben valamely tagállamban – jelen esetben a Németországban – folytatott büntetőeljárás, ha a vele szemben valamely másik tagállamban – jelen esetben Lengyelországban – indított büntetőeljárást az ügyészség – magatartási szabályok előírása nélkül és részletes nyomozás nélkül – ténybeli okokból, megalapozott gyanú hiányában megszüntette, és csak akkor indíthatja meg újra, ha lényeges, addig ismeretlen körülmények válnak ismertté, viszont ilyen új körülmények a jelen esetben nem állnak fenn?”

## III – **Elemzés**

23. Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás a schengeni vívmányok uniós jogba való beillesztését követően és a Charta 50. cikkének fényében továbbra is érvényes-e.

24. Amennyiben az ilyen fenntartás már nem érvényes, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az SVE 54. cikkében és a Charta 50. cikkében szereplő *ne bis in idem* elvét úgy kell-e értelmezni, hogy az ügyészség nyomozást megszüntető végzését e cikkek szerinti „jogerős elbírálásnak" lehet minősíteni, amikor annak elfogadására oly módon került sor, hogy ezen eljárás során sem a sértettet, sem pedig a tanút nem hallgatták ki.

### A – *Az SVE 55. cikke (1) bekezdése a) pontjának érvényességéről*

25. Mindenekelőtt el kell vetni az Európai Bizottság által az írásbeli észrevételeiben [7] és a tárgyaláson képviselt azon okfejtést, amely szerint a kérdést előterjesztő bíróság által feltett első kérdés megválaszolására nincs szükség. A Bizottság emlékeztet arra, hogy az SVE 55. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy „[a]z (1) bekezdés alapján tett nyilatkozat tárgyát képező kivételeket nem lehet alkalmazni, ha az érintett Szerződő Fél ugyanazzal a bűncselekménnyel kapcsolatban a másik Szerződő Felet büntetőeljárás lefolytatására kérte fel, illetve az érintett személy kiadatásához hozzájárult". Márpedig a Bizottság szerint az, hogy a német igazságügyi hatóságok együttműködtek a lengyel igazságügyi hatóságokkal, részükre átadták a nyomozati anyaguk másolatát és nem kifogásolták egy esetleges lengyel büntetőeljárás megindítását, e rendelkezés értelmében implicit módon büntetőeljárás lefolytatására irányuló felkérésnek minősül.

26. Nem értek egyet ezzel az elemzéssel.

27. Mindenekelőtt ki kell fejteni, hogy a büntetőügyekben eljáró bíróságok joghatósága a nemzeti jogszabályokban rendszerint kógens jelleggel bír. A joghatóságból kötelezően következik az alkalmazandó nemzeti jog, mivel a büntetőjogban nem ismert a személyes jogállás elmélete. A büntetőjog territorialitása ugyanis a tagállamok szuverenitásának egyik kifejeződése. Következésképpen és főszabály szerint számomra úgy tűnik, hogy a német és a lengyel büntetőjog közötti választás nem lehet egy implicit mechanizmus eredménye, amint azt a Bizottság sugallja. Ez a választás úgy tűnik nekem, hogy csak valamely tagállam bírósága által kifejezetten előterjesztett és a másik fél által kifejezetten elfogadott kérelem eredménye lehet.

28. Úgy tűnik továbbá, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróság részére átadott dokumentumokban semmi nem utal arra, hogy ilyen kérelmet előterjesztettek volna, függetlenül attól, hogy arra milyen formában kerülhetett sor. Éppen ellenkezőleg, a hamburgi ügyészség az írásbeli észrevételeiben kifejti, hogy a koszalini regionális ügyészségtől nem kérte a büntető eljárás átvételét. Ha ehhez hozzáveszem azt, hogy a koszalini regionális ügyészség válasza kifejezetten utal azokra a vizsgálatokra, amelyeket el kellett volna végezni a bíróság előtti eljárás megindításához, és amelyekre nem került sor, ebben látom annak bizonyítékát, hogy a koszalini regionális ügyészség sosem tekintette úgy, hogy maga folytatja le a büntetőeljárást. Ellenkező esetben egyszerűen kérhette volna az illetékes német hatóságoktól azon személyek kihallgatását, akiknek a vallomása hiányzott.

29. Azt is meg kell állapítani, hogy a nyomozati anyag másolatának átadásával a hamburgi ügyészség kifejezetten kérte a tájékoztatást a lengyel igazságügyi hatóságok által tervezett további eljárásról. [8]

7 — 69. pont.

8 — Lásd a jelen indítvány 16. pontját.

30. Végül meg kell jegyezni, hogy a hamburgi ügyészség csak a nyomozati anyag másolatát adta át, nem az eredetit, amelyet megőrzött. A hamburgi ügyészség ezen magatartása valójában megfelel a bűnüldöző hatóságok által általában követett alapvető gondosságot magában foglaló igazságszolgáltatási gyakorlatnak, ami azt jelenti, hogy az eljárás megindítására csak az eredeti nyomozati anyag alapján kerül sor, amely ezt az eljárást alátámasztják. Ez a gyakorlatból következő szabály a kétszeres eljárások megelőzésére irányuló magatartás, tehát annak az igazságszolgáltatásban történő gyakorlati megjelenése, hogy amennyire csak lehetséges, megelőzzék a *ne bis in idem* elvének megsértését, amelynek alapvető célja elsődlegesen a kétszeres büntetést eredményező kétszeres eljárás elkerülése.

31. A fenti okok összességére tekintettel a hamburgi ügyészség hatásköre álláspontom szerint nem szűnt meg.

32. Most azt kell megvizsgálni, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás a schengeni vívmányok uniós jogba való beillesztését követően és a Charta 50. cikke és 52. cikkének (1) bekezdése fényében érvényes-e. Ez utóbbival kapcsolatban kifejtem, hogy ez a fenntartás a *ne bis in idem* elvének a Charta 52. cikkének (1) bekezdése értelmében vett korlátozását jelenti, mivel a Chartával kapcsolatos magyarázatok a Charta 50. cikkét illetően kifejezetten említik az SVE 54–58. cikkét a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében foglalt horizontális záradék által érintett rendelkezések között.

33. A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett első ponttal kapcsolatban, nevezetesen, hogy a schengeni vívmányok beillesztése milyen hatást gyakorol az SVE 55. cikke (1) bekezdése a) pontjának érvényességére, úgy vélem, hogy ez a beillesztés önmagában *a priori* nem tette ezt a rendelkezést érvénytelenné.

34. Az SVE-t ugyanis a schengeni jegyzőkönyv illesztette be az uniós jogba az e jegyzőkönyv mellékletében található meghatározás szerinti „schengeni vívmányok” címen. Az 1999/436/EK határozat[9] 2. cikkéből, valamint e határozat A. mellékletéből kitűnik, hogy az Európai Unió Tanácsa az EUSZ 34. és az EUSZ 31. cikket jelölte meg az SVE 54–58. cikkének, és így ezek között az SVE 55. cikkének jogalapjaként.

35. Noha nem vitatott, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás a schengeni vívmányok részét képezi és az uniós jog szerves részévé vált, továbbra is kérdéses, hogy e rendelkezés tartalma összeegyeztethető-e az uniós jog jelenlegi állapotával, amint az egyrészről a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, másrészről pedig a Charta szövegéből következik, amelyek mind az SVE kidolgozását, illetve schengeni vívmányok címen történő beillesztését követően keletkeztek. A schengeni jegyzőkönyv preambulumának első bekezdése ugyanis kifejti, hogy e jogalappal „különösen annak lehetővé tétel[éről van szó], hogy az Európai Unió még gyorsabban a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggé válhasson”. Egyértelmű tehát, hogy az e célból beillesztett schengeni vívmányok nem léphetnek fel e térséggel szemben. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a jelen ügyben hivatkozott fenntartás az említett térség létrehozásának akadályát képezi-e, és szükség esetén javasolni kell annak mellőzését, vagy lehetőség szerint az uniós jogalkotó akaratával összhangban való értelmezését.

36. A *ne bis in idem* elvének első, nagyon hamar elismert történelmi alapját az egyén azon önkénnyel szembeni védelme jelenti, hogy őt ugyanazon cselekményért többször, ezt a cselekményt különféleképpen minősítve ítéljék el.

9 — Az Európai Közösséget létrehozó szerződés és az Európai Unióról szóló szerződés vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően a schengeni vívmányokat alkotó valamennyi rendelkezés, illetve határozat jogalapjának meghatározásáról szóló, 1999. május 20-i tanácsi határozat (HL L 176., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 152. o.).

37. Erre az elvre először a római korban hivatkoztak, amikor az a praetor tiltásának köszönhetően kifejezett formát öltött, amely a következőképpen maradt fenn: „*bis de eadem re ne sit actio*”. Nem vitatott, hogy ez az elv az állampolgár egyik alapvető jogát képezi a bírói hatalommal szemben. Ez az elv a büntetőjog alapelvévé vált.

38. A személyek szabadságának védelmével kapcsolatos ezen alapvető szempont mellett a *ne bis in idem* elvének a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség keretében kialakult egy másik célja is, a szabad mozgás biztosítása.

39. Ez az új dimenzió szükségképpen ennek az elvnek a határon átnyúló jelleggel történő alkalmazásához vezetett az Unión belül. Ennélfogva még a tagállamok különböző büntető-igazságszolgáltatási rendszereinek egymással való ötvözésének szükségessége is felmerült; az ide tartozó jogszabályok összességét tagadhatatlan hasonlóságok és vitathatatlan, többek között eljárási jellegű különbségek jellemzik. A rendszerek sokféleségéből eredő nehézségek leküzdése érdekében – amely rendszerek tekintetében sem harmonizációra, sem pedig azok egymáshoz való közelítésére nem került sor; ezeket egyébként a tagállamok a büntetőjog területén általában ellenzik – a Bíróság a kölcsönös elismerés elvét alkalmazta.

40. Az 1999. október 15–16-i tamperei Európai Tanácsban részt vevő tagállamok ugyanis ezt az elvet az igazságügyi együttműködés sarokkövévé tették. A Lisszaboni Szerződés ezt az elvet oly módon ismeri el, hogy a büntetőügyekben folytatott uniós igazságügyi együttműködés alapjaként határozza meg. [10]

41. A Gözütok és Brügge ítéletben [11] a Bíróság kimondta, hogy „az SMVE 54. cikkében rögzített *ne bis in idem* elve, függetlenül attól, hogy – bírósági közreműködéssel vagy a nélkül zajló – további büntetőeljárást kizáró eljárásokra vagy bírósági határozatokra alkalmazzuk, *szükségképpen feltételezi*, hogy a tagállamok kölcsönös bizalommal viseltetnek egymás büntető-igazságszolgáltatási rendszerei iránt, és hogy mindegyikük elfogadja a többi tagállamban hatályos büntetőjog alkalmazását, még akkor is, ha a saját nemzeti jogának alkalmazása eltérő eredményre vezetne”. [12]

42. Kiemelem a „szükségképpen feltételezi” kifejezést, mivel az álláspontom szerint különös jelentőséggel bír. Amennyiben ugyanis úgy tekintjük, hogy az előző sorokban a Bíróság megállapította, hogy a *ne bis in idem* elvének érvényesüléséhez az EU-Szerződésben és az SVE-ben semmi nem szabja feltételként a jogszabályok előzetes harmonizációját vagy közelítését, ez azt jelenti, hogy ezen elv érvényesülése – amely a mozgás szabadsága konkrét alkalmazásának feltételeként alapvetővé vált – valójában előírja a tagállamok számára, hogy kölcsönösen bízzanak egymásban. A nemzeti jogszabályok közötti eltérések tehát nem képezhetik ezen elv érvényesülésének akadályát. [13]

43. Az uniós jogalkotó a kölcsönös elismerés elvének alkalmazásával a beazonosított, többek között abból eredő, szinte leküzdhetetlen nehézségeket kívánta leküzdeni, hogy a nemzeti jogszabályok előzetes közelítésére irányuló kísérletek nem jártak sikerrel. A Bíróság ezt követően maga is levonta ebből a következtetéseket az ítélkezési gyakorlatában. Úgy kell tehát tekinteni, hogy az alkalmazott megfogalmazás azt jelenti, hogy a kölcsönös bizalom nem a kölcsönös elismerés érvényesülésének előfeltétele, hanem a tagállamok számára az ezen elv alkalmazása folytán előírt következmény. [14] Másképpen megfogalmazva, a kölcsönös elismerés elvének alkalmazása a tagállamok számára azt írja elő, hogy kölcsönösen bízzanak egymásban a nemzeti jogszabályaikban található különbségektől függetlenül.

10 — Lásd: EUMSZ 82. cikk (1) bekezdés. Lásd továbbá: EUMSZ 67. cikk.

11 — C-187/01. és C-385/01., EU:C:2003:87.

12 — 33. pont. Kiemelés tőlem.

13 — Egyébiránt megjegyzem, hogy az EUM-Szerződés jogalapot jelent a jogszabályoknak kizárólag a kölcsönös elismerés érvényesülésének elősegítése céljából történő közelítéséhez.

14 — Ellenkező esetben a korábbi, elkerülni kívánt nehézségek feltétlenül újra felmerülnének.

44. Az így kifejezésre juttatott elv jelentőségét az a kihívás igazolja, amelyet a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozása jelent az Unió létrehozása tekintetében. Ez a térség ugyanis a mozgás és a gazdasági tevékenység egységes térségének kiegészítő dimenziójaként jelenik meg, mivel ahhoz az uniós polgárok egyéni jogait magában foglaló jogi keretet biztosít. Ebben az összefüggésben ez a térség vitathatatlanul kapcsolódik az uniós polgárság fogalmához, amelyet konkrét dimenzióba helyez.

45. Az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt és a Németországi Szövetségi Köztársaság által elfogadott fenntartásnak az érvényességét tehát ezen ítélkezési gyakorlat fényében kell most értékelni. A kölcsönös elismerés elvének tulajdonított különleges jelentőségnek a fenntartás mellőzését kell-e eredményeznie?

46. Noha, amint arra korábban emlékeztettem, ez a fenntartás nem vált érvénytelenné pusztán a schengeni vívmányoknak az uniós jogba történő beillesztése miatt, nem mehet szembe azzal.

47. Számomra úgy tűnik, hogy a német kormány által a hasznosság és a szükségesség fogalmára a tárgyaláson tett hivatkozás megfelelő megközelítést jelent.

48. Semmi kétség nincs ugyanis afelől, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás érvényesülése a *ne bis in idem* elvének kiüresedéséhez vezet. Figyelembe véve az ezen elv és a kölcsönös elismerés elve közötti kapcsolatra vonatkozó fenti megfontolásokat, valamint az ez utóbbi elvnek a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozása szempontjából való alapvető fontosságát, ez az egyetlen megállapítás elegendő azon következtetés levonásához, hogy ezt a fenntartást érvénytelenné kell nyilvánítani.

49. Ezen állítás alól kivételt azonban csak akkor lehetne tenni, ha azt annak szükségessége igazolná, hogy ennek a fenntartásnak egy felsőbb érdek felé mutató hasznosságot tulajdonítsanak, amely nem ellentétes a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozásával.

50. Emiatt ebből a szemszögből tanulmányozom a német kormány érvelése alapján ugyanezen fenntartás lehetséges hasznosságának, illetve szükségességének esetleges fennállását.

51. Ebben a tekintetben úgy vélem, hogy a hasznosság és a szükségesség fogalmára történő hivatkozás alapján arra lehet következtetni, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás nem hasznos, mivel arra a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelő alkalmazása következtében és a Charta rendelkezéseivel összhangban már valójában nincs szükség, amint azt az alábbiakban bemutatom.

52. A Bíróság által a *ne bis in idem* elvének alkalmazására vonatkozó anyagi jogi feltételek meghatározása érdekében alkalmazott kifejezések nem téveszthetnek meg, és főként nem lehet azokat sem az ezen ítélkezési gyakorlat aktuális állapotának, sem pedig a Charta jelen ügyben kétségtelenül alkalmazandó szövegének összefüggéséből kiragadni.

53. Az SVE szövege az „ugyanazon cselekmény” fogalmát alkalmazza. A Charta pedig az „ugyanazon bűncselekmény” fogalmát. Kétségtelen, hogy ezt az utóbbi fogalmat kell figyelembe venni, amely fogalom jelentése megtalálható a Bíróság által a *ne bis in idem* elvének alkalmazására vonatkozó szabályok tekintetében kidolgozott ítélkezési gyakorlatban.

54. A Bíróság az „ugyanazon cselekmény” fogalmából egy nem tisztán ténybeli, hanem ellenkezőleg, jogi megközelítést vezetett le. A Mantello-ítéletben [15] a Bíróság ezt a fogalmat az „uniós jog önálló fogalmának” szintjére emelte. A cselekményeknek az SVE-ben kifejezett azonossága sem a Bíróság, sem a Charta számára nem jelent mást, mint a bűncselekmények hasonlóságát, amely hasonlóságot nem az egyes nemzeti jogszabályokban alkalmazott különös minősítések figyelembevételével, hanem a szóban forgó bűncselekményeknek a lényegére tekintettel kell értékelni.

55. Ily módon a Bíróság meghatározta a tényállás azonosságának feltételeit, kifejtve, hogy olyan cselekményekről van szó, amelyek lényegében azonosak (tehát a nemzeti jogszabályok kifejezéseinek figyelembevétele nélkül), egymáshoz időben, térben és „tárgyuk” szerint elválaszthatatlanul kötődnek. [16] Ezzel a Bíróság ilyen formában a bűncselekmény fogalmának klasszikus meghatározását adta a kifejtett aktus jelentésbeli, lényegi azonosságára hivatkozva, amely az elkövető jogsértő szándékán alapul. A tényállás ugyanis nem kaphat különös büntetőjogi minősítést, azaz olyat, amely nem esik egybe valamely másikkal, ha a célra, azaz a szándékra vonatkozó elem hiányzik. A nem szándékosan és a szándékosan okozott sérülés között nem fokozatbeli, hanem jellegbeli különbség van, még akkor is, ha az utóbbi kevésbé súlyos következményekkel jár, mint az előbbi.

56. Kiemelem a „tárgy” kifejezést, mivel mi más lenne a cselekmény tárgya, ha nem annak a célja, célzata, vagyis hogy milyen szándékkal követték azt el? Ha a cselekmény tárgya az, hogy az elkövető más tulajdonát szándékosan elsajátíthassa, tehát ha ezt áll szándékában megtenni, akkor lopás miatt bűnös, és ezt a cselekményt valóban az elsajátítás szándékával követték el.

57. A cselekmény tárgyának annak meghatározása során történő figyelembevétele, hogy mit jelent a cselekményeknek a *ne bis in idem* elvének értelmében vett materiális azonossága, a Bíróság a bűncselekmény klasszikus fogalmára hivatkozik, és a Chartában foglalt kifejezéssel már e Charta hatálybalépése előtt „összhangban” állt. A Bíróság az ítélkezési gyakorlatában a szándék fogalmát egyébként egyes esetekben kifejezetten az ugyanazon cselekmények fogalma meghatározásának részét képező elemként alkalmazta. [17]

58. Most rá kell térni a német kormány által a tárgyaláson hivatkozott példára.

59. Ez a kormány egy olyan helyzetet vizsgált, amelyben a nácizmus dicsőítése által késztetett erőszakos bűncselekményt Németországban elkövető külföldi állampolgárságú személyt a származási országában ezen erőszakos cselekmények miatt olyan törvény alapján ítélik el, amely a cselekmény minősítése tekintetében figyelmen kívül hagyja a nácizmus dicsőítésére vonatkozó sajátos körülményt. Ebben az esetben a német kormány szerint az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartást alkalmazni kell. Nem értek egyet ezzel.

60. A szándék – e kifejezés klasszikus értelmében – a büntetőjogban a cél elérésére irányuló akaratként kerül általában meghatározásra. Ebben az értelemben különbözik az indítéktól, amely azt az okot jelenti, amely miatt az elkövető a bűncselekményt elkövette. Az indíték általában nem releváns a minősítés szempontjából, mivel azt nem veszik figyelembe a büntetendő materiális cselekmény jogi meghatározása során. Attól függetlenül, hogy valaki élelmezési szükségletből vagy kapzsiságból lop, a lopást elköveti. A materiális cselekmény tárgyát más tulajdonának elsajátítása jelenti. Az elkövető ebből a szándékból veszi magához ezt a dolgot. E csalárd megszerzés indítékát például a szükség vagy a nyereségvágy jelenti. A bűncselekmény mindkét esetben azonos, lopásnak minősül, és a bíróság tesz különbséget köztük azáltal, hogy figyelembe veszi az indítékot az általa kiszabni tervezett büntetés egyéniesítése vagy adott esetben az elkövető felmentése érdekében.

15 — C-261/09, EU:C:2010:683.

16 — Lásd: Kraaijenbrink-ítélet (C-367/05, EU:C:2007:444, 26. és 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); Mantello-ítélet (C-261/09, EU:C:2010:683, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

17 — Ebben a tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bíróság a Kretzinger-ítéletében (C-288/05, EU:C:2007:441) a szándékra hivatkozott a történeti tényállás azonosságának jellemzése érdekében.

61. Azonban lehetséges, hogy valamely tagállam a sajátos indítékból, jelen esetben a nácizmus dicsőítéséből fakadóan elkövetett cselekményt úgy tekinti, hogy az az e tagállam közrendjére nézve rendkívüli veszélyt jelent, és emiatt ezt a cselekményt külön bűncselekménynek kívánja minősíteni, oly módon, hogy a cselekményre késztető, azonban annak elkövetésében tárgyiasuló indítékot valamely, külön büntetéssel büntetendő, különálló bűncselekmény alkotóelemévé teszi. Ez teljes mértékben jogos és jogszerű, mivel a tagállam közrendjéről, tehát nemzetének értékeiről van szó. Ugyanakkor e cselekmény külön büntetendővé nyilvánítása során a nemzeti jogszabály a nácizmus dicsőítését a bűncselekmény materiális elemének egyik jellemzőjévé teszi.

62. E ponton ki kell emelni, hogy ez az értelmezés egyáltalán nem ellentétes a Bíróság azon egyértelmű álláspontjával, amely kifejti, hogy csak a cselekmények materiális azonosságát kell figyelembe venni, a minősítésektől és a védett érdekektől függetlenül. Az általam az előbbiekben megvizsgált kérdés ugyanis nem az, hogy melyek a védendő érdekek, hanem annak vizsgálata, hogy az alkalmazott minősítésektől függetlenül a jelen esetben két olyan bűncselekményről van-e szó, amelyek lényegében azonosak.

63. Márpedig, ha nem ugyanazon bűncselekményről van szó – amint ezt a kifejezést a Charta és a Bíróság ítélkezési gyakorlatának együttes alkalmazása alapján érteni kell –, a vizsgált helyzet a *ne bis in idem* elvének alkalmazási körén kívül esik.

64. Azon kérdés megítélése, hogy a minősítés tekintetében fennálló különbség kiterjed-e a Bíróság által adott meghatározások szerinti lényegi különbségre, természetesen az ügy érdemében eljáró bíróság, azaz a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, azonban ez a nemzeti bíróság a Bírósághoz fordulhat, ha kétségei merülnek fel egy olyan fogalommal kapcsolatban, amely, amint azt láttuk, az uniós jog önálló fogalmának minősül.

65. Kifogásolható, hogy a konkrét alkalmazás nehézségek forrása lehet. Mi a teendő, ha a bűncselekmény tekintetében fennálló különbségre hivatkoznak, miközben azzal kapcsolatban a büntetőjogi felelősséget valamely másik tagállamban már egyszer megállapították? És mi a teendő továbbá akkor, ha már a büntetést is végrehajtották?

66. Az említett elvek alapján jogosnak lehet nyilvánítani a második büntetőeljárást, mivel a hivatkozott különbség megakadályozza a *ne bis in idem* elvének alkalmazását. Nem lehet ugyanakkor elfedni, hogy a szóban forgó, összességében különböző bűncselekmények részben azonosak. Mindenképpen kifogásolható annak elfogadása, hogy egyszerűen halmozzák a végül mindkét tagállamban történt elítélést. A több nemzeti jogrendszerben követett egyszerű megoldás abban áll, hogy a két ítélet közül csak a súlyosabbat hajtják végre. Számomra úgy tűnik, hogy az elvek szerinti elfogadható módon csak ez a megoldás bírja lefedni a lehetséges konkrét helyzetek valamennyi formáját. Mit kell azonban tenni, ha az egyik bűncselekményt valamely tagállamban már szankcionálták, és a büntetést már végre is hajtották? E gyakorlat alapján, ha az elsőként végrehajtott büntetés a súlyosabb, semmilyen „kiegészítő” jellegű büntetés nem szabható ki az elítélttel szemben. Ha kitűnik, hogy ez a büntetés volt az enyhébb, akkor az elítélttel szemben csak a már végrehajtott és a később megállapított büntetés között fennmaradó különbségnek megfelelő büntetést hajtják végre.

67. A fentiek alapján úgy vélem, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás ténylegesen már egyáltalán nem szükséges sem a jelen ügyben, sem pedig más ügyekben. Ugyanis mivel a Bíróság ítélkezési gyakorlata és a Charta biztosítani tudja a bűncselekmények közötti lényegi különbség tiszteletben tartását, annak lehetővé tétele, hogy valamely tagállam eltérő körülmények esetén elvesse a *ne bis in idem* elvét, kiüresítené ezen elv tartalmát, és megkérdőjelezné azt a rendszert, amely a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség alapját képezi.

68. A fenti megállapítások összességére tekintettel úgy vélem, hogy az SVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás nem tartja tiszteletben a *ne bis in idem* elvének a Charta 50. cikke szerinti lényegét, és azt ennélfogva érvénytelenné kell nyilvánítani.

B – *A „jogerős elbírálás” fogalmáról*

69. A második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az SVE 54. cikkében és a Charta 50. cikkében szereplő *ne bis in idem* elvét úgy kell-e értelmezni, hogy az ügyész nyomozást megszüntető végzését az e cikkek szerinti „jogerős elbírálásnak” lehet minősíteni, amikor annak elfogadására oly módon került sor, hogy ezen eljárás során sem a sértettet, sem pedig a tanút nem hallgatták ki.

70. A Bíróságnak számos alkalommal volt lehetősége állást foglalni a jogerős elbírálás fogalmával kapcsolatban. Ily módon a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján az annak meghatározása érdekében megvizsgálandó lényeges elemek, hogy a szóban forgó határozatot „jogerősnek” lehet-e tekinteni, a következők. A határozatot az ügy érdemére vonatkozó értékelést követően kell meghozni, és annak a nemzeti jogrendben meg kell szüntetnie a bűncselekmény elkövetőjével szembeni büntetőjogi felelősségre vonhatóságot.[18]

71. A Bíróság szerint egy büntetőeljárást olyan nyomozást követően megszüntető végzést, amely során különböző bizonyítékokat gyűjtöttek össze és vizsgáltak meg, úgy kell tekinteni, mint amely az ügy érdemére vonatkozó értékelés tárgyát alkotta, mivel ez jogerős döntést tartalmaz e bizonyítékok elégtelen jellegéről, és kizárja az eljárás ugyanezen bizonyítékok alapján történő újbóli megindítását.[19]

72. A Bizottság szerint ezt az ítélkezési gyakorlatot a jelen ügyben alkalmazni kell.[20] Nem osztom ezt az álláspontot.

73. Az alapügyben szóban forgó büntetőeljárást megszüntető végzésből következik, hogy azt azzal az indokkal hozták, hogy P. Kossowski megtagadta a vallomástételt, illetve hogy a sértett és a közvetett tanú Németországban lakott, úgyhogy a nyomozás során nem lehetett őket kihallgatni, továbbá, hogy nem ellenőrizhetőek a sértett – részben pontatlan és egymásnak ellentmondó – nyilatkozatai.

74. A *ne bis in idem* elvének lényege az igazságügyi hatósági határozatok kölcsönös elismerésében rejlik, amely feltételezi a tagállamok közötti kölcsönös bizalmat. Ez ugyanakkor megtiltja-e a tagállamoknak, hogy ellenőrizzék, hogy a *ne bis in idem* elvének alkalmazási feltételei ténylegesen teljesülnek-e, különösen azt, hogy érdemi határozatról van-e szó?

75. A „jogvita érdemének” fogalma a szóban forgó eljárás részletes és kritikai jellegű vizsgálatát sugallhatja. Az ezen vizsgálatot lefolytató tagállam a másik tagállam eljárását valamilyen módon „elbírálná” annak eldöntését megelőzően, hogy azt elfogadja-e vagy sem. Ez a végrehajthatóságot megállapító határozat visszaállítását jelentené, amely elfogadhatatlan, mivel minden értelemben kiüresítené a kölcsönös elismerés elvét, és teljesen egyértelműen sértené a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó elképzelést is.

76. Ugyanakkor valamely tagállam igazságügyi hatóságait arra kényszeríteni, hogy minden határozatot csukott szemmel hajtsanak végre anélkül, hogy bármilyen ellenőrzési joguk is lenne, minden bizonnyal a kölcsönös elismerés eltorzításához vezetne azokban az esetekben, amikor objektíven, egyértelműen merülnek fel kérdések.

18 — Lásd: M-ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 28. és 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

19 — Ugyanott (30. pont).

20 — Lásd a Bizottság észrevételeinek 50. és azt követő pontjait.

77. Semmilyen haszna nem lenne ugyanis annak, hogy a Bíróság meghatározza a *ne bis in idem* elve érvényesülésének érvényességi feltételeit, ha e feltételek fennállását objektíven nem lehetne megállapítani. Egyébként a bírósági határozatok átláthatóságának e követelménye – amely a jogállam egyik alkotóeleme – az, amely összhangban áll a bírósági határozatok indokolásának szükségességével. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben ez az átláthatóság a bírák és az ügyészek közötti párbeszéd elengedhetetlen eleme.

78. Ily módon, amikor azon határozat elmaradhatatlan indokolásából, amelynek figyelembevétele vitatott, az következik, hogy a Bíróság által megállapított feltételek vitathatatlanul nem teljesülnek, a *ne bis in idem* elvének alkalmazásával érintett bíróság jogszerűen mellőzheti ezen elv alkalmazását, vagy kétség esetén a Bírósághoz fordulhat – ez a jelen ügyben megvalósuló gondosság.

79. A lengyel határozatban foglalt tények egyszerű olvasásakor egyértelműen nyilvánvalóvá válik, hogy az ügy érdemével vitathatatlanul nem foglalkoztak. Ez a határozat ugyanis megemlíti, hogy a terhelt nem működött együtt, és nem tett vallomást, továbbá hogy a szembesítésre – amely szükségesnek mutatkozik amiatt, hogy a sértett vallomásában ellentmondásokat találtak – nem került sor, és hogy a tanút sem hallgatták ki, többek között azért, mert ezek a személyek Németországban laktak, és jogsegély keretében semmilyen intézkedést nem kértek ebben a tekintetben. Egyértelműnek tűnik tehát, hogy a német és a lengyel hatóságok előtti jogi helyzet lényegét alkotó elemeket a lengyel hatóságok nem vizsgálták meg.

80. Egyébként, bár a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló valódi térség létrehozására az igazságügyi hatósági határozatok kölcsönös elismerése és így a tagállamok közötti szükségszerű kölcsönös bizalom alapján kerül sor, ez nem mehet azon biztosíték rovására, hogy az alapvető jogokat és többek között a sértett jogait tiszteletben fogják tartani. A *ne bis in idem* elvének alkalmazása semmilyen esetben nem vezethet az alapvető jogokkal nyilvánvalóan ellentétes határozatok elismeréséhez.

81. Az alapügyben nyilvánvaló, hogy a sértett jogait, többek között a meghallgatáshoz, a tájékoztatáshoz és a kártérítéshez való jogát nem biztosították. [21]

82. Az alapügyben szóban forgó nyomozást megszüntető végzés indokolásából ugyanis kitűnik, hogy a sértettet nem hallgatták ki. Ezenkívül az eljárás megszüntetéséről szóló határozatot olyan – 7 napos – válaszadási határidővel közölték vele, amely egyáltalán nem elegendő ahhoz, hogy a lakóhelyétől eltérő tagállamban adott esetben idő legyen annak lefordíttatására, illetve ügyvéd felkeresésére annak érdekében, hogy később esetlegesen fellebbezést nyújtson be e határozat ellen, aminek – mivel a fellebbezés az adott ügy körülményeire vonatkozik – feltétele az eljárási iratok megismerése, ami a jelen ügyben nyilvánvalóan teljes mértékben lehetetlen volt.

83. Egyébként a büntetőjognak – amennyiben a közrend megsértésének szankcionálására irányul – az is a célja, hogy lehetővé tegye a sértett számára, hogy a bűncselekmény materiális elemét képező cselekmények elkövetéséből eredő kárért kártérítést kapjon. Itt kiegészítő indoknak minősül annak megállapítása, hogy ez alkalommal a sértettek alapvető jogára tekintettel a lengyel határozat nem járhatott a *ne bis in idem* elve által előidézett hatással, amelynek következménye az lett volna, hogy a sértettet teljes mértékben megfosztják a kártérítéshez való jogától.

84. Következésképpen úgy vélem, hogy az SVE 54. cikkében és a Charta 50. cikkében szereplő *ne bis in idem* elvét úgy kell értelmezni, hogy az ügyész nyomozást megszüntető végzését nem lehet az e cikkek szerinti „jogerős elbírálásnak” minősíteni, amikor e végzés indokolásából nyilvánvalóan következik, hogy a jogi helyzet lényegét alkotó olyan elemeket, mint a sértett és a tanú kihallgatása, az érintett igazságügyi hatóságok nem vizsgálták.

21 — **Lásd a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló, 2001. március 15-i 2001/220/IB tanácsi kerethatározat (HL L 82., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 72. o.) 3., 4. és 9. cikkét.**

## IV – **Végkövetkeztetések**

85. A fenti megfontolások egészére való tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszolja meg a Hanseatisches Oberlandesgericht (hamburgi tartományi legfelsőbb bíróság) által előterjesztett kérdéseket:

1) A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai által 1985. június 14–én aláírt, a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló schengeni megállapodás végrehajtására vonatkozó, 1990. június 19-én Schengenben aláírt egyezmény 55. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt fenntartás nem tartja tiszteletben az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében szereplő *ne bis in idem* elvének lényegét, és azt ennélfogva érvénytelenné kell nyilvánítani.

2) Az ezen egyezmény 54. cikkében és e Charta 50. cikkében szereplő *ne bis in idem* elvét úgy kell értelmezni, hogy az ügyész nyomozást megszüntető végzését nem lehet az e cikkek szerinti „jogerős elbírálásnak” minősíteni, amikor e végzés indokolásából nyilvánvalóan következik, hogy a jogi helyzet lényegét alkotó olyan elemeket, mint a sértett és a tanú kihallgatása, az érintett igazságügyi hatóságok nem vizsgálták.